

داولس مشر فرمان داداری فساد او رشوت مخه نشي نیولای؟

داولسمشر فرمان دافغانستان په حکومتي ادارو کي اوسني کرکيچن گډوډ انارشیزم او خپل سری حالت د اداري فساد او رشوت په لمنځه وړولو کي گټور او اغیزمن گام نه دی.

فرمان په حکومتي ادارو کي د کابینې غړو، څارنوالی، قضایي اداري والیانو او سفیرانو ته د دوومیا شتو څخه ترخلورو او شپږو میاشتو پوري ټاکلي مهلتونه ورکړیدی چه دخپلي اداری دکار راپور د جمهوري ریاست مقام او یا د مقام د امور وولوی اداري ته وسپاری. ددغه فرمان په ۱۶۴ مادو کي کوم رغنده او ښکاره پیغام چه هری اداري ته په ځانگړی او خاصه توگه د نا سم او نیمگري کارتولي برخي او نیمگرتیاوي په گوته شي نه لیدل کیږی. په فرمان کی په عمومی ډول سره دهری اداري مشر ته اشاره شویده چه پخپله د خپلي اداري راپور او گزارش جوړکی او هغه بیا د جمهوري ریاست مقام ته وړاندی کړی. د پلټنی، تفتیش، څیړني او ځانگري څارگری اداري دندی او کړنی نه دی ټاکل شوی.

دفرمان په هکله ډیری پوښتني پیدا کیږي چه څوک به دناسم او نیمگري کارکنترول کوی او یا داچاري به چاته سپارل کیږي. په دي هکله هیڅ ډول تو ضیح او لارښوونه نه لیدل کیږي. د بیلگی په توگه که چیری په یوه اداره کي فساد شتون ولری نوبیا دهغي اداري مشر چه په خپله هم په فساد کي نغښتی دي. نوڅرنکه به نوموړی دخپل ځان په هکله داسي راپور برابر کړي چه په هغه کي دی په خپله او یا دده د اداری همکاران هم په فساد کي ککړ او ښکیل دي. چه دا د فرمان یوه بله نیمگرتیا ده.

په فرمان کي د بیروکراتیزم او کاغذي لوبو پرته بل هیڅ کوم نوی شي په سترگونه لیدل کیږی. دفرمان د مادو څخه داسي انگیرل کیږی چه په حکومتي ادارو کي مخکي هیڅ قانون، طرز العمل او جزایي قوانین موجودیت نه در لودی. او یواځي همدغه فرمان دحکومتي ادارو تولي دندی له سره څاري اود هغه په عملی کولو کي ژمن دي. دا فرمان هغه بیلگی ته ورته دی چه گواکي اوس کرزی نوی اولسمشر شو اود حکومت غړي یی هم تازه کاره او نوی اشخاص دي. په فرمان کي دهر دولت جگ پوري چارواکي د پلټنی او څیړني کومه نښه او نښانه نه لیدل کیږي. ټول وزیران او جگ پوری چارواکی په خپلو کارونو بوخت دي او هیڅ کومه ستونځه نشته. په فساد کي ښکیل چارواکي د فساد پر ضد مبارزه کوی.

داداری فساد، اخلاقی فساد، اختلاس رشوت، غصب، دقانون نه تطبیق اوسرغرونه، دواسطی او مصلحتونو عامل، لامل او سرچیني هغه کرغیرن اونا پاکي څیړي دي کوم چه دهمدغه لور پورو چارواکو لخواه سرته رسیري او دا دوي دي چه خپته یی دکلنو را هسي په چوکيو باندی اچولي ده او د هیچا نه ویره او بیره نلري.

د دغو ادارو پوچارواکو باندی نه دلوی څارنوالی، نه د ستری محکمي او نه هم د ښاروالی زور رسیري. دوي په سپینه ورځ دخلکو نه رشوت اخلی او د بهرنیانوسره دمیلیونونو ډالرو په ارزښت قرار دادونه او معاملي کوی. دوي کلکي او مضبوطي واسطی لري او دتوپکوالو اوسله والو ډولودملاتړ څخه هم برخمن دي.

د پارلمان غړي هم دځان دښیگني او هوسا ژوند لپاره د حکومت سره گدی معاملي کوی. دوزیران په ټاکلو کي پیسي او تحفي اخلی. ددولتي قوانینو په تصویبولو کي پا ته دي.

دوي د خپل ولایت د خلکو له حاله ځان نه خبروی او دهغوي ستونځی ته پام نه اروي. دا ځکه چه دوي دخلکو اصلي استازی نه دي اودخپلو پیسو او واسطو له لاري انتخابی وکیلان شول. نو ځکه د فساد لوي غداران همدغه وکیلان دی. البته یو کوچنی اقلیت به یی خامخا دخلکو د اصلی استازو په توگه انتخاب شوی وي. ولی اکثره برخه یی مفت خوره جاه طلبه کسان دي چه د توپک او پیسو په زور وکیلان شول.

د هیواد نه بهر بیا د سفارت په دیپلوما تیکو کړیو کې د انصاف او اهل کار خلک خو بیخي نشته اوزیاتره یی دحیف اومیل په خوندونو کې غرق دی. په ځینو سفارتونو کې دافغانستان داکثریت خلکو ژبه یعنی پښتو ژبه بیخي نشته او په دغه ژبه هیڅ ډول معلومات نه ورکول کیږي دا ځکه چه د سفارت کارکوئی ددی ژبی دویلوورتیا وی نلری او نه یی دیوی رسمی ژبی په بڼه او شکل یی پیژنی. دا حالت په بهرکي دافغانستان درسمي سفارتونو د بی پروایی او بیغوری ډیری پوښتنی اوگرویزنی را منځته کړی دی. او دزغم ورنه دی.

بل طرف ته وگوری چه دیوی میا شتی په ترڅ کي د پاکستان فوخی حکومت دافغانستان پر پاک حریم باندی داسي تعرضونه کوی چه فقیررنځیدلی خوارغریب افغان اولس یی په خپلو کورونو کي دمرگ وکندو ته وسپاری او یا یی تپیی او زخمي کړل. دغه بیچاره گان دخپلو کورونوڅخه دروژی په دغه مبارکه میاشت کي و شړولوته مجبورکړل شول اولا لهانده اوسرگردانه دیتم په شان په سرواوبشکو اودردیلی زړه دخپل پلارني تاتوبی څخه وتلو ته اړشول اوخپله پلارني مینه یی پریښوله. دا ځکه چه دا خاوره مالک نلری او د افغان اولس بجیانو اوازهیڅوک نه اوری.

د دفاع وزارت، داخله وزارت، خارجه وزارت وزیران او اولسمشرپه قصرنونو کي ورته ناست دي. او خپلی تما شي کوی. دایساف او ناتوقوتونه خو بیخي سرنه خلا صوی او امریکا بیا ځان نا خبره اچوی. پاکستان ددوستي او ښه وگاونډیتوب ناری وهي.

دلیری درجي جگ پورو چارواکو تر منځ رسمی ملاقاتونه روان دي.

دیده وایی یو بام او دوی هواوي. دافغانستان دولت د خپل تاریخ په ټول شتون کي هیڅ وخت دومره بی واکه، ضعیف او کمزوری نه وو، لکه نن چه دی. نه د پردیو یرغلگرو په مقابل کي دفاع نشي کولای اونه هم خپله پا که خاوره اوحریم د پردوله حملونه ساتلي شی

ددی نه داسي ما لومیری چه مونږنه جنگی وسایل لرواونه هم د خپلی ځمکي دتمامیت او استقلال نه دفاع کولای شو، ولی د جگ پوریزو ودانیو او لوړ قیمتو کورونوجورولو توان لرو. مفتی پیسی او ډالر بیله زیار او زحمته پیدا کوو او دهرچا څخه مخکي یوو. دخیرات کچکول مي په لاس کي دی او هرڅه د ملت په نام خپل ځانته غواړو.

داولسمشر فرمان به هغه وخت عملي بڼه او جنبه پیدا کړي چه فسادگر مجریم په جزا محکوم شي او دځمکو غصب کونکي دقانون ومنگولو ته وسپارل شي کار واهل کارته وسپارل شي. پرغدارانو، رشوت خورانو او غصب کارانو باندي دشرعی عدالت او قانونی حاکمیت دقضایي محکمو پری کړي عملي شي، او مجریمونو ته جزا اعلانشي.

دانجنیر، داکتر، تخنیکي کار پوه او اقتصادان تفاوت وشي. په دنده گمارولوکي دتجربیی، لیاقت او استعداد وړتیاوی په نظرکي ونیول شي او دهرقانون سرغړونکي شخص سره د قانون له مخي جدی اجرائت وشي. نودلته به وي چه هم به د اولسمشرفرمان د تطبیق وړ وي او هم به خلک خوشاله او سوکاله ژوند ولري پرته له دي نه د فرمان اغیزه ډیره کمزوری او ناتوانه ده. او دتطبیق چاري یی هم د واقعیت نه لیری ښکاري.

بیا هم هم یو مثل دی چه وایی **(څه چي په دیک کي وي هغه په کاسه کي را ووزی)** مونږ به یی وگورو چه دغه فرمان ددغي او سني فساد گری اداري کومه اړخ اصلاح کولای شي. او دا فساد به نورهم پرمخ ولاړشي اوکه به یی د مخنیوي لاری ونیول شي.

دافغان اولس د وینستیا او بیدارتوب په هیله.